

Společnost pro ochranu motýlů (SOM)

oznamuje vydání nové knihy:

Otakar Kudrna

Distribution of Butterflies and Skippers in Europe

Od oznámení a zahájení projektu **Mapping European Butterflies (MEB)** na podzim roku 1995 uplynulo 24 let. První výsledky projektu byly zveřejněny již v roce 2002 jako první Atlas (MEB-1). Prof. Dr. C. M. Naumann označil Atlas za „Milník v dějinách evropské lepidopterologie“ – ocenění, na které je možno být hrdý. Byl to první počítačově podporovaný atlas rozšíření motýlů bez ohledu na jakýkoliv kontinent, který byl kdy publikován. Projekt MEB bylo možné uskutečnit díky originální metodě záznamu a zpracování dat vytvořené autorem. Druhý Atlas se objevil v roce 2011 (MEB-2) a byl vyprodán během jednoho roku. Třetí Atlas potom vyšel v roce 2015 (MEB-3). Současný atlas „Rozšíření denních motýlů a soumračníků v Evropě“ (MEB-4) završuje čtvrtou fázi, a jak vzhledem k svému věku autor předpokládá i „konec linie“. Přesto si autor přeje a věří, že MEB bude pokračovat pod novým vedením, neboť datová banka MEB je jedinečná a pro ochranu motýlů nezbytná.

První atlas byl založen na unikátní datové bance MEB a již v roce 2002 obsahoval čtvrt milionu datových záznamů (MEB-1), následně více než 650 000 primárních datových záznamů v roce 2011 (MEB-2) a nyní obsahuje více než milion primárních datových záznamů, agregovaných v rámci efektivity na téměř 400 000 záznamů, pracovních dat. Atlas obsahuje mapy a tabulky rozšíření 445 druhů evropských motýlů (denní motýli a čeleď HesperIIDae), jakož i souhrnné mapy, které hodnotí rozšíření z různých hledisek včetně zoogeografie a ochranné biologie. Údaje, kterými přispělo téměř 300 monitorovatelů a koordinátorů z celé Evropy, pokrývají více než 90 % území a jsou více než uspokojivé. Sluší se dodat: veškerá práce byla dobrovolná. Z celkového počtu 445 druhů je 43 druhů vzácných endemitů, z nichž každý žije v Evropě na méně než 0,269 % území. Význam dat a map rozšíření je mnohostranný.

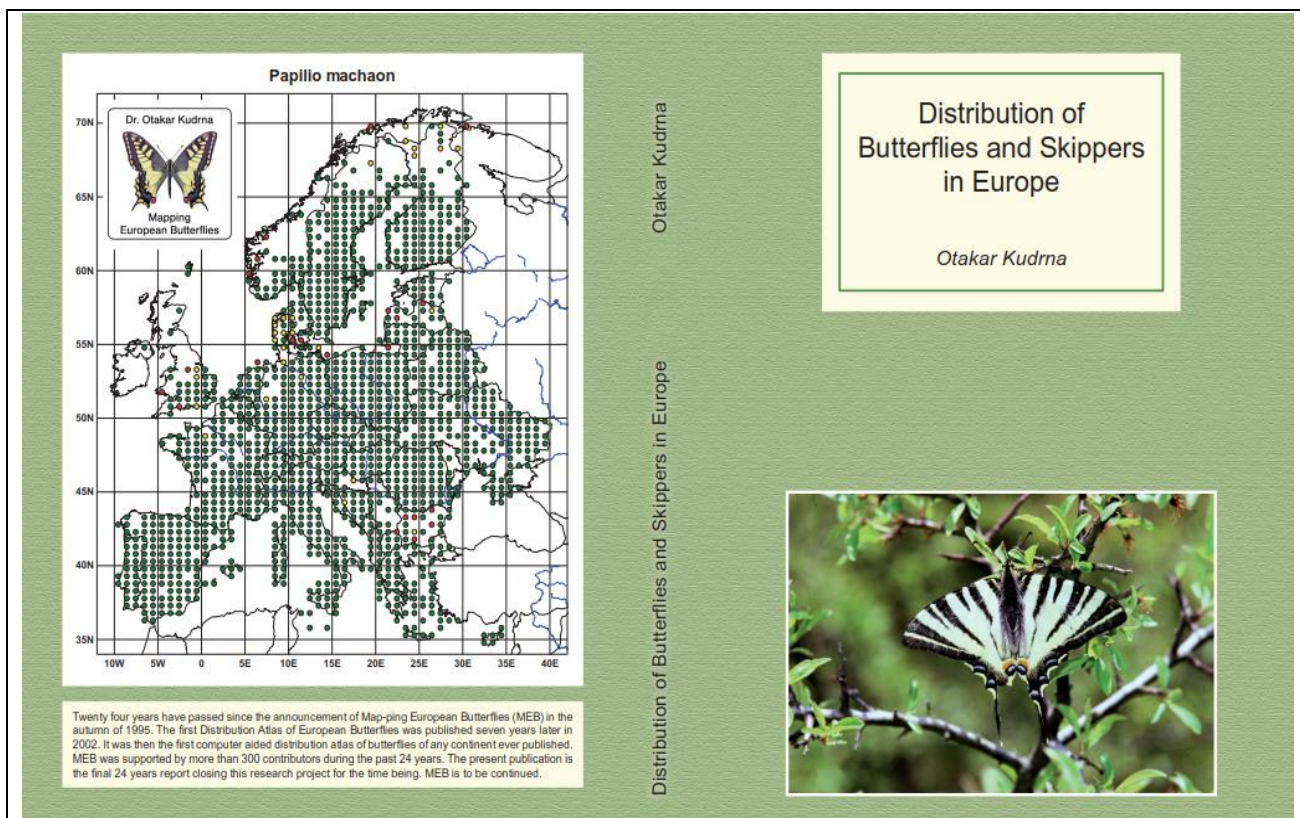
Představovaná kniha je mnohem více než atlas. Hlavní body nové knihy lze shrnout takto:

- Atlas se rozrostl na současných 364 stran formátu A4.
- Obsahuje více než 400 nových map rozšíření založených na revidované aktualizované databázi.
- Existují nové podrobné tabulky rozšíření motýlů obývajících Makaronéské ostrovy.
- Klasifikace odráží nejnovější poznatky včetně nového molekulárního výzkumu.
- Hodnocení druhů je aktualizováno a nově vyhodnoceno: 10 % druhů jsou vzácní endemité.
- Kapitoly o taxonomii a zoogeografii jsou přepsány a rozšířeny.
- Komentované synonymické seznamy jmen druhů a rodů obsahují více než 1000 záznamů.
- Glosář je zvětšený a aktualizovaný, obsahuje více než 300 záznamů.
- Bibliografie obsahuje více než 300 odkazů.
- Výsledky – po analýze a zhodnocení umožňují stanovit následující aktuální priority ochrany: (1) zajištění stanovišť vzácných endemických druhů, (2) ochrana ohrožených druhů, (3) obnova zaniklých stanovišť dříve běžných a rozšířených druhů.

Denní motýli jsou dominantní skupinou ekologických indikátorových organismů, jejichž stanoviště sdílí tisíce dalších druhů hmyzu. Význam motýlů pro ochranu přírody jako celku je proto obrovský a umocňuje jej i jejich výjimečná estetická hodnota. Ztráta motýlů znamená ztrátu mnohonásobně většího počtu druhů hmyzu. Motýly lze chránit pouze tam, kde žijí. Znalost rozšíření motýlů je tedy prvním předpokladem jejich úspěšné ochrany. Přesto až do vzniku prvního atlasu v roce 2002 neexistovala ani evropská databanka, ani adekvátní mapy rozšíření jednotlivých druhů, které by umožňovaly posoudit jimi obývaný prostor, stav a ukázat problémy a hrozby se změnou výskytu spojené. Současně módní téma je tzv. změna klimatu; ve skutečnosti jde o probíhající holocénové oteplování, které politici všech odstínů a barev neváhají zneužít pro účely své politické strany nebo hnutí. Změna klimatu je přirozený jev, který se odehrává od vzniku planety Země, a započal asi před 4,6 miliardami let. Současnou fází změny klimatu je oteplování holocénu, které probíhá již 10 až 12 tisíc let v závislosti na stanovení zlomu pleistocén / holocén, který nelze přesně určit. Během prvního postglaciálního klimatického optima se jednalo o 2–3 °C a podnebí bylo teplejší a vlhčí než nyní. V průběhu středověkého klimatického optima byla nejlepší bílá vína pěstována v jižní Anglii a Alpy byly po většinu roku bez sněhu a ledu. Také náš kontinent se od holocénu podstatně změnil. Anglický kanál oddělil Británii od zbytku Evropy. Pobřeží Středozemního moře se také úplně změnilo a malé mělké sladkovodní jezero se změnilo na dnešní Černé moře. Rok 1850 je považován za konec studeného období, tzv. „Malé doby ledové“, která v Evropě dominovala více než 200 let. Co však s určitostí nevíme, je podíl současné civilizace na tomto trendu vývoje. Předpovídání budoucnosti je dnes prosperujícím oborem a bylo tomu tak i v každém věku celé lidské historie. Proroctví jsou obchodně zvlášť úspěšná, jsou-li katastrofická a kombinovaná s ná-

vrhy slibujícími zmírnění fatálních následků. Jde tedy o komplexní marketingový tah. Bezpečné je prorokovat vzdálenou budoucnost. Je pravděpodobné, že za 20 nebo 50 let budou proroctví zapomenuta spolu s jejich proroky (viz srovnání KUDRNA 2013, 2015).

Vhodným příkladem naivního “proroctví” je druh *Charaxes jasius* (LINNAEUS, 1758), afro-tropický druh rozšířený na středomořském pobřeží a na atlantickém pobřeží Portugalska s centrem rozšíření ve východo-centrální Africe, který je podle počítačově simulované předpovědi prohlášen za extrémně vysoce ohrožený druh (HHHR) následkem oteplování (SETTELE et al., 2008). Ve skutečnosti to bylo právě holocénové oteplování klimatu, které umožnilo rozšíření *Charaxes jasius* z Afriky na sever až po středomořskou pánev.

[Společnost pro ochranu motýlů \(SOM\)](#) je nevládní nezisková organizace zaměřená na ochranu motýlů a jejich stanovišť, především na území České republiky.

Shromažďujeme informace a poznatky týkající se ochrany motýlů a příbuzné problematiky a zprostředkováváme je odborné i laické veřejnosti a institucím. Provádíme expertizy související s ochranou motýlů a jejich prostředí pro státní orgány, nevládní ochranné organizace, firmy a další.

Organizujeme odborná setkání, propagujeme ochranu motýlů a dalšího hmyzu, podílíme se na tvorbě informačních a propagačních materiálů. Účastníme se mezinárodních akcí v oboru výzkumu a ochrany motýlů (např. jako kolektivní člen Slovenské entomologické společnosti též na Slovensku) a řešíme vlastní programy a projekty, týkající se zejména ochrannářského managementu a faunistických průzkumů vybraných oblastí. Dosud nejrozsáhlejším projektem, na němž se společnost podílela, bylo mapování výskytu našich denních motýlů, jehož výstupy shrnuje dvoudílná knižní publikace *Motýli České republiky: rozšíření a ochrana*.

Knihu je možné objednat přímo od vydavatele a platby jsou možné převodem.

Společnost pro ochranu motýlů (SOM)
Solní 127, 383 01 Prachatice

Email petr.272@centrum.cz nebo alois.pavlicko@seznam.cz

Doporučená tuzemská maloobchodní cena činí **835,- Kč +** poštovné a balné (cca 69,- Kč + 40,- Kč). Slevy za větší objednávky (od knihkupců, společností, pořadatelů konferencí atd.) jsou možné od 5 výtisků výše a v případě dodávky na jednu adresu (10 %), nad 10 výtisků 15 %.

Bankovní údaje: IBAN CZ4120 100000002200949818; Fio Banka **2200949818 / 2010**
 Adresa: Fio Banka a.s., V Celnici 1028/10, CZ-11721 Praha 1 (Česká republika).